

6983

საქართველოს
საბჭოთაო

საქალაქი

საშემავილო ეუზნალი
მცირეფლტვანთათვის

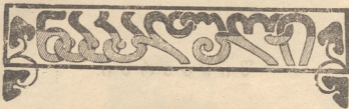
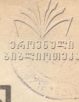
მაისი

№ 9.

1917 წ.

8185-F
37

324

საქართველოს III-XIII

№ 9

1917 წ. აგვისტო

243

არაფის უთხრა!..

შ ი ნ ა ა რ ს ი:

I — არავის უთხრა!.. — სურათი	1
II — ჩვენი ბეკეკა, — ლექსი ი. სიხარულიძისა	3
III. სიღო, ფიღო და ბელურა, — დ. ძეცაშიძისა	6
IV — უძღვეელი კაცი, — (ხალხური ზღაპარი) ჩაწერილი სავლე აბუ- ლაძის შიგრ	12
V — სამხეტეში, — ლომის ნაამბობი, — (დასასრული) თარგმანი ა. მი- თაიშვილისა	15
VI — სოსო და ხელიკი, — იგავ-არაკი ი. სიხარულიძისა	21
VII — ბიძია თომას ქოხი და მონების განთავისუფლება, — თარგმანი ალ. სარალიძისა	22
VIII გასართობი: — შარადა	24

ჩვენი ბეკეა

ჩვენი ბეკეა, ბავშვებო,
 სულ უველამ ვიცით, ან არი:
 უფროს ფეხების ბეკეა,
 წვერის წამ-უწუმ ბეკეა.

სულ ტეპში დადის, თავს აქნევს,
 ვიჭივით მიაკანტურებს;
 ფეხზე ჰკიდია ქვეუნა,
 არაფრად აგდებს მგლებს, ტურებს;

ველს სარაკუნა*) ჰკიდია,
 მიდის და მიაჩვენებს;

*) ხის ხარია; თხებს ჰკიდებენ ველზე, რომ მოაქვნიან არ ვაუჯარდეთ

ანწლს, ბარდის ფოთლებს, სის ნორჩ კანს
 შეჭკორტნის, შეასრამუნებს.

აგერ კლდეს თავზე წაადგა;
 დმერთო, რა უშიძარია!
 წაზნექილ სეხეც ავიდა,
 ნორჩ ფოთლებს კბილი დარია.

დარბის, დაცმუკავს კლდე-დრეში,
 როგორც რომ არჩვი, შევლია;
 კიკინებს, თითქოს იცინის,
 კრძელ-წვერა, ტუჩ-შიშველია.

შებინდდა... ჩვენი ბეკეკაც
 შინისკენ წამოაბაკუნდა;
 იცის, რომ ელოდებიან,
 მიტომ მოძებნაც არ უნდა;

რძით აუვსია ჯიქანი,
 სურს ეველა გასაზროსა;
 უკანა ფეხებს განზე სდგამს,
 რძე რომ არ დაეღვაროსა;

აგერა—სასლმიც მოვიდა,
 უცებ აავსო საწველი;
 სუვევლას ჭეოფნის ოჯახში
 ერბო, მაწონი, რძე, ეველი.

საწინდე მატელსაც იზარსავს,
 არვინ ჭეავს უმაღურია;

სუვეულა კმპეოფილია,
მსოლოდ ემდურის შურია:--

—სადაც შეხვდება, დაჰქეუვაგს,
თითქოს აწუსებს შურია;
ბეკეა რქებს ჰკრავს, შორს ისვრის,
ისიც სომ უკმაკურია!!..—

ა. სხარულიძე

სიღო, ფიღო და ბელურა

(ზღაპარი)

ერთ სოფელში ცხოვრობდა ღარიბი კლეხი, სასელად თამაზა; ჭეპუდა ცოლი სალომე და ორი შვილი: სიღო და ფიღო. თამაზა დიდიდან საღამომდის დაუღალავად მუშაობდა; მისი შუბლიდან მონაწური ოფლით დედაშიწა იყო გაღუნთილი, მაგრამ წლის სამეოფი სარჩო ძლივს მოსდიოდა. არც სალომე იჯდა სახლში გულსელ-დაკრეფილი: ბოსტანი მოჭეპვდა, წინდებსა ჭქსოვდა და ჭეიღდა, კრუს-წიწილს უკლიდა და სსვა; მაინც მათ ბედშობას არც სალომეს გარჯით ეცხებოდა ძალბო.

სიღო და ფიღო ჯერ ჰატარები იუვნენ და არ შეეძლოთ მშობლებისთვის ხელი მოეხმარებინათ.

თამაზანანი ვახშმის შეძვეკ სუფრას თავის დღეში არ გადაბურტუვდნენ, რადგან, მათი რწმენით, ღამ-ღამე სახლის კეთილი ანგელოზი სუფრაზე დაწინილი ჰურის ნამცეცებით იკვებება. ამხვე მიხეზით ჭიქაში ცოტა ღვინოს არწენდნენ, რომ ანგელოზს ჰირი გაესველებინა.

მიდიოდა თუ არა ღამით თამაზანათსა კეთილი ანგელოზი, ამისი რა მოგანსენოთ, მხოლოდ ჭიქა უოველ დილით

მათ ჰურის-ჭიებით სავსე სვდებოდათ. ეს ცუდლუტები, როგორც მოგვსწენებათ, ღვინის დიდი მუშტრები არიან; ამიტომ ისე გამოთბორუშებოდნენ სოღმე ჭიქაში დარჩენილ ღვინით, რომ ამოსვლის თავი აღარა ჰქონდათ და მეორე დილით, სუფურასე დარჩენილ ჰურის ნამცეცხვებთან ერთად, ქათმების ჩასაკოკლოზინავებულ ლუკმად სვდებოდნენ.

ზამთრის ერთ დილას სიღომ ჩვეულებისამებრ გამოიტანა სუფურა და ქათმებს გადაუბერტვა. ფიღომ კი ჭიქა გამოაბრუნა და ჰურის-ჭიები გადაუყარა. ჭიებსა და ჰურის ნამცეცხვებს ჩიტებიც მიესივნენ. ქათმები ეცნენ ამ დაუზარტიველ სტუმრებს დასასჯელად, მაგრამ იმათ აფრენით თავს უშველეს. მხოლოდ ერთმა სიცივისაგან დაბუხებულმა და სიმშლიისაგან დონკამისდილმა ბელურამ ვეღარ მოასწრო აფრენა, და ქოჩორა მამლაეინწამ მას ნისკარტი შიგ თავში ჩაუთავაზა. დაბორიალებულმა ჩიტმა მიწასე ფართხალი იწყო.

შეეცოდა სიღოს ჩიტუნია, წამოაველო ხელი და სახლში შეიფუნა; მაგიდაზე დასვა და ჰურის ნამცეცხვები დაუყარა. სიობოხე ჩიტი ძაღვ მოსულიერდა და ნამცეცხვებს კენკა დაუწყო. როცა კუჭი მოიმაგრა, მაშინ სულ კარგ გუნებაზე დადგა, მაგიდაზე ნისკარტი გაიწმინდა, ფრთები და ბუმბული გაისწორა გადაიბარცნა და ბავშვების სადღეგრძელოდ თავის ენაზე მხარული „ძრავალ-კამიერ“ შემოსძახა:—ჩეი-ეი! ჩეი-ეი! ჩეი-ეი!—მერე აფრინდა და სიღოს მხარზე შეაჯდა.

ფიღო ემუდარებოდა სიღოს:—დაგკლათ ეკ ჩიტი და დედას ერობში მოვასრავკინოთო. სიღო დიდ უარზე იდგა:—ცოდობა ამისი სიცოცხლის მოსზობა, რა დაგვიძავა? ვარდა ამისა, ამისი ხორცი კბილის საჩინქნადაც არ გვეყოფა; არა, ისევ გამშვება სჯობიაო. ჩიტს ფრთხილად ხელი მოსჭიდა, კარუდ გამოიკვანა და გაუშვა. ბელურა მადლობის ნიშნად რამდენჯერმე შე-

მოველო გარს სიდონიას და მერე ლაქვარდ ცაში გაისრია-
ლა.

როცა მეორე დილას სიდომ სუფრა გადასახერტვად გა-
მოიტანა, გუშინდელი ჩიტი ისევ მოფრინდა და მას მხარსე
დააჯდა. სიდომ სახლში შეიყვანა, გაათბო, დააპურა, რამდენ-
ჯერმე გადაუკოცნა ნისკარტი და გაუშვა. ფიქომ აღარ დაუ-
ძალა სიდოს ჩიტის გაშვება. ის ჩუმად იყო და დაბლვერილი
იუფრებოდა. თითქოს შურდა, რომ ჩიტი სიდოს დაუშვებობდა
და არა მას.

მესამე დღესაც მოფრინდა ჩიტი. როცა სიდომ მას ჰურის
ნამცეცები დაუქარა, ფიქომ ჭიქა მოარბენინა და ჩიტის წინ
მაგიდასე მოაპირქვა. ღვინისგან გამობრუქულმა ჭიქებმა და-
იწვეს ბელურას წინ ფუთფუთი, მაგრამ წასვლის თავი კი აღარ
ჭქონდათ. ჩიტუნია მიადგა ამ ლობაძეებს და სათითაოდ თა-
ვის მუცელში გაგზავნა. ნაქეიფარმა ბელურამ მერე დაიწყო
თავის ენასე რაღაც ქღურტული, თითქოს ბავშვებს მადლო-
ბას ეუბნებოდა; მაგრამ ბავშვები აბა რას მიხვდებოდნენ!

ასე ჭკვებავდნენ სიღო და ფიღო ბელურას სამთრის კან-
მავლობაში. მარტის ერთ მზიან და თბილ დღეს, როცა თამაზა
და სხლომე სამუშაოდ იუვნენ წასულნი, ჩვეულებრივი საუს-
მის შემდეგ ბელურამ შეიყო ნისკარტი ფრთის ქვეშ, იქიდან
პატარა, ოთხად დაკეცილი ბარათი გამოიღო და სიდოს კალ-
თაში ჩაუგდო. ბარათში ეწერა:

„ბავშვებო, რადგან სიკეთე მიეპავით და სამთრის კანმაუ-
ლობაში ეინვისა და სიმძილისაგან სიკვდილს გადაპარჩინეთ,
მეც სამაგიეროს სიკეთით მოგიხლავთ და სამ ნატურას ავი-
სრულებთ! მითხარით, რა გინდათ?“

სიდომა და ფიქომ ერთმანეთს შესედეც; თითქოს ერთმა-
ნეთს ეკითხებოდნენ—რა ენატრათ.

— ბევრი რამეა ჩვენი ოჯახისთვის საჭირო, — სთქვა სიღომი: — საში რამე რომ დავასახელოთ, სხვა საჭიროება დაუკმაყოფილებელი დარჩება; შიდი ათასი თუმანი ვინატროთ: ფულით ვველაფრის ვიდვა შეიძლება!

ამ აზრს ფიღოც დასთანხმდა.

ჩიტმა მეორე ფრთის ქვეშედან გამოიღო მოოქროვილი უნწი და წამოაპირქვავა. იქიდან წამოცვივდა დასვეული კეწკეწა ათ-თუმანიები. გახარებული ბავშვები ეცნენ ფულებს და წამოკრიფეს. ათ-თუმანიებში გასვეული იყო: თაფლის ჭურები, კუჭატები, შაქარღამები, ვაშლები, მსხლები და სხვა სანუკუბარი.

ბავშვებმა მას ჭამა დაუწყეს. იმისთანა გემრიელი თაფლის ჭურები, კუჭატები და სილი მათ არც ნახვით ენახათ და არც გაგონით გაეგონათ; ჭამით ხომ აბა საიდან სჭამდნენ?!

ფიღომაც სთქვა: — ამისთანა გემრიელ საჭმელს, ფული რამდენიც უნდა გექონდეს, სასუილადა ვერ ვიშოვით; ამიტომ ჩიტს ვთხოვოთ, რომ ამისთანა საჭმელებით და სილით ბავივსოს კიდობანი!

ამ აზრს სიღოც დასთანხმდა. ამოაღაგეს კიდობნიდან ჭურისა და მჭადის ნამტვრევები და დაუდგეს წინ ჩიტს.

ჩიტმა წამოაპირქვავა იგივე უნწი. იქიდან წამოცვივდა ნანატრი სანუკუბარი, სანამ კიდობანი აივსებოდა.

ბავშვებმა გადატყეს თაფლის ჭურები და კუჭატები. შიგწითელი ოქროს ფულები აღმოჩნდა. გაკბინეს მსხლები და ვაშლები, — იქაც იგივე. ბავშვების სიხარულს საზღვარი არ ჰქონდა.

— მესამედ რაღა ვინატროთ? — შეეკითხა ფიღო სიღოს.

— ეს ფული, თაფლის ჭურები, კუჭატები. და სილი ხომ თავზე საურელად გვაქვს, — სთქვა სიღომი: — სხვა მე ველარაფერი

მოძიფიქრები. მოდი, დედას და მამას დაუცადოთ და, რასაც ისინი გვირჩევენ, სვალ, როცა ჩიტუნია მოვა, ის ვინატროთ!

ფიდო დასთანხმდა.

ჩიტი გამოემშვიდობა ბავშვებს და გაფრინდა.

როცა თამაზა და ხალიძკე სამუშაოდან დაბრუნდნენ და გაიკეს ჩიტის წვალობა, დაარიგეს ბავშვები, რომ შესაქედ ისევ ფული ენატრათ, მხოლოდ იმდენი, რომ თავის დღეში არ შემოჰკლებოდათ.

მეორე დღეს ტყვილად ელოდნენ ჩიტს: ის აღარ მიფრინდა. აღარ გამოჩნდა ბელურა შემდეგ დღეებშიც.

იმ საფხულს მინდვრებს, ვენახებს, ბოსტნებს დაერია კალია და ათასი სხვა მწერი და ისე მოსვლინა ეველბაყერი, რომ სესე ფოთოლი და მიწასე ბალახიც აღარ გაუშვა. ჩამოვარდა შიშხილობა. ვისაც ძველი ზური ჰქონდა, მამა-სისხლად აფასებდა. თამაზამ ძლივს იმოვნა რამოდენიმე კაცი ზური. ვისაც ფული არ ჰქონდა, ისინი სხვა-და-სხვა მხარეს გაიფანტნენ სამუშაოდ და სამათხოვროდ.

თამაზანთ გასაფხულზე ზური შემოაკლდათ. ბევრი ატარა თამაზამ ზურის სასეიდლად კეწ-კეწა ათ-თუმნიანები და წითელი ოქროს უკლები, მაგრამ ვერას გახდა. „თუ მოსავალი არ მოსულა, ტყვილი უოფილა ფული“, — სთქვა ერთსელ თამაზამ: — „ამოტელა ფულს, ერთი კაცი ზური ან სიძინდი მაინც რომ მქონდეს, ის შირჩევნია!“

კიდევ კარგი, რომ გასაფხულზე ადრე ამწვანდა ველ-მინდორი, და ხალხი ჭინჭრის მხალით და სხვა მცენარეულობით იკვებავდა თავს.

ერთ დღეს თამაზანთსა მიფრინდა მათი შეგობარი ბელურა, ფრთის ქვეშიდან ბარათი გამოიღო და სიღოს ჩაუკაღო. იქ ეწერა:

„მზახტეთ, რომ ძეორე დღეს დანირებისაძებრ ვერ მოველი. ჩემი მოდგმის ეველა ფრინველები სსვა ქვეუანაში გაფრინდნენ, და მეც მათ გავეუ. მესამე ნატურას ახლა ავისრულებთ“!

სიღომ და ფიღომ ბელურას სთხოვეს, რომ ეოველ წელიწადს კარგი მოსავალი ეოფილიეო.

ჩიტუნიაძე თანსძობის ნიშნად თავი დბიქნია, შეიფთხრიალა და გაერია თავის ამხანაგებში. მათ თავის ენაზე რაღაც საუბარი გაუბა. როცა მან ლაპარაკი გაათავა, ბელურების გუნდი მოედვა ეანებს, ბალებს და ბოსტნებს და მოსავლის მტერი მწერების სინსილა გააწეეს. იმ წელიწადს ჩინებული მოსავალი მოვიდა და დამძეული ხალხი დააპურა.

ეს ამბავი ძველ დროში მოხდა. მას აქეთ ბელურები დარაჯად უდგანან ჩვენ მოსავალს და მწერები მას ვეღარას აკლებენ.

დ. ქვიციანი

უღლეველი კაცი

(ხალხური ზღაპარი)

ეს ერთი კაცი. მას სახლი ედგა კაღაჭრილ ალვის სეზე, თორმეტი ადლის სიმაღლეზე. ჭეუჭა ერთი უღლელი ხარი და ქქონდა ორი ხონგური, — ერთი — საჭირო, მეორე — სალხინო. საჭირო ხონგურს რომ დაუკრავდა, ხარები მაშინვე მოვარდებოდნენ, და მტერი თუ იქნებოდა, რქით გაგლეჯდნენ.

გაიგო ეს ამბავი ხელმწიფემ, — რომ ამ კაცის ბადალი ქვეყანაზედ არ არის. — ხელმწიფემ გამოგზავნა ჯარი. მიადგნენ იმ ალვის ხეს, დაუწვეეს ჭრა. ეს კაცი გადმოდგა აივანზე და დაუკრა საჭირო ხონგური. მოვარდნენ ხარები, ეპკერნენ ჯარს, გაჭკრეს-გამოჭკრეს რქები და ჯარი სულ ამოსოცეს.

მიუვიდა ამბავი ხელმწიფეს, რომ ჯარი სულ ამოსოცილია. გაიგო ეს ერთმა მოხუცებულმა ქალმა, მივიდა ხელმწიფესთან

და უთხრა: „იმ კაცს მე მოგიუყვანო“. სელმწიფემ უთხრა: „თუ შენ იმ კაცს მომიყვან, რასაც იტყვი, იმას გახუჭებო“.

წამოვიდა ბებერი ქალი, მიიყვანა იმ კაცთან ცხვარი და დაუძახა ქვეიდან; „შვილო, ცხვარი შეავს და დამიკალი; ჰატარა ბოთლში არაუი მაქვს, და მოგართმევო“. ამ კაცმა კადმოსძახა: „აქიდან გასწავლი: აიღუ დანა და კისერში გამოუსვიო“.

აიღო ქალმა დანა; ხან ფერდში სწვლევტავს, ხან ზურგში. შესძახა ბებერმა იმ კაცს. „შვილო, ვერ დაკვალი: ჩამოდი, და დამიკალიო“. ჩამოვიდა ის კაცი; დაუკლა ცხვარი. მერე ბებერმა ჩაიღო ჯიბეში სელი, ამოიღო ერთი ვაშლი, მისცა და ჰატარა ბოთლით არაუი დაატანა.

კაცმა უთხრა: „ამას სახლში წავიღებო“.— „არა, შვილო,— არ ვარცა: აქავე დალიეო“! მართლაც დალია იმ კაცმა და დაემინა. თურმე არაუი კი არა, ბანჯი ეოფილა. ბებერს კალბათი ჭქონდა წამოღებული; აიყვანა ეს კაცი, ჩასვა შიგ და წაიღო სელმწიფესთან.

იარა-იარა,— მივიდა ერთ დაკეტილ სახლთან. გიორა ერთი ოთახი, მეორე, შესამე... მეცსრე ოთახში შეიტანა და იქ დასტოვა. ეს ცხრა თვალი დაკეტა და უთხრა სელმწიფეს: „ის კაცი მოგიუყვანო“.

კაცს რომ გამოეღვიძა, გაჭკვირდა— აქ ვინ მომიყვანაო. გული მოუვიდა. გამოისედა ფანჯარაჭი, დაინახა უვაჯი და შესძახა: „მიშველე: ამა და ამ ადგილას ერთი საჭირო ჩონა გური მაქვს, მეორე— საღხინო. საჭირო ჩონგურს თუ მომიტან, საღხინო შენ გქონდესო“! „რას დავეკებ“, — უპასუხა ვვაჯმა: — „თუ მოკვდები, შენი ლეშით მანინც გაუძღვებიო“.

მოფრინდა მერე მტრედი. შესძახა ამ კაცმა: „სანერობილეში ვარ, და მიშველე რამეო; ამა და ამ ადგილას ერთი

საჭირო ხონგური მაქვს, მეორე—საღვინო. მომიტანე ეს საჭირო ხონგური და საღვინო მენ კეონდესო“. გაფრინდა შტრუდი და მოუტანა საჭირო ხონგური. კაცმა ჩამოჰკრა ხონგურს და ხარები მაშინვე იქ განდნენ. შეისვენ კაცი ზურგზე და წავიდნენ. ხარებმა ჯერ ერთი კლიტული გასტყვეს, მერე მეორე, მესამე, მეოთხე, მესამე,—ასე ბოლომდის უკვლა, და მოიუგანეს ზატრონი სასლში.

საღვლე აბუღაძე.

ს ა მ ხ ე ც ე უ ი

ლომის ნაამოგოი*)

ჩ

ვენ ორ წელიწადს ვწოვეთ მუხუ. საოცარი სისწრაფით ვიზრდებოდით და ჩვენ დედინაცვალს რძე შემთაკლდა, მუხუ უშრებოდა. ისე გასდა, რომ გვებრალებოდა. მაშინ ჩვენმა არაბმა ისევ გვიკრა თავი ტომარაში და სადღაც შორს წაგვიღო. ვინილე ისევ სინათლე, და რას ვხედავ!—ჩემ წინ გადაიშალა თვალუწვდენი ზღვა. ჩაგვსვეს კალათში; არ ვიცოდით—რას გვი-

*) იხილე „ნაკადული“-ს მე-8 №.

ზირობდნენ. წაკვიდეს გემზე და გაგვაქანეს სადღაც. გზაში ვი-
დაც თეთრ-კანიანი კაცი გაძღვევდა საწუწნავით რძეს, რო-
გორც ჰატარა ბავშვს აჭმევს სოლმე ძუძუ—გამპრალი დედა.
დედაში რამოდენიმეჯერ გვაჭმევდა, და დედასავით შევეთვისეთ
ასალ ჰატრონს, რომელსაც არტური ეთქვა.

—იცით, თქვე საბრალონო, როგორი მძიმე ცხოვრება
მოკვლით?—გვეტოდა სოლმე არტური.

მიგვიუხანეს ევროპაში, ჩაკვსვეს გალიაში და გვზრდი-
ნენ, რომ კაი ფასად გავევიდეთ. ამნაირად გავატარეთ საში
წელიწადი. არტური დედობრივი შურუნველობით თავს დაგტ-
რიალებდა და გაძღვევდა რძეს. დედაში რამოდენიმე ბოთლი
რძე არ გვეოფნიდა. ერთი წლის შემდეგ ის შავი სოლე-
ბი, რომელიც ტანის სიგრძესე დაუოლებით გვექონდა,—გაქ-
რა; მეორე წლის თავსე კუდსე ამოგვივიდა ფოჩვი, და რო-
ცა საში წელი შეძისრულდა,—უკვე ფაფარ-აურილი ღოძი შე-
ვიქენი.

ამნაირად, როცა დაგვაქვაცდი, მოვიდნენ ვილაცეები და გვი-
ვიდეს. ჩემი და წაიუხანეს სოლოგოკურ ბაღში; მე კი მათ-
რევენ სამხეცედან სამხეცეში, მტანჯავენ, მძღვევენ ცხენის
ლეშს, რაც საშინლად მეზისლებს. ჩემი არტური დიდი ხანია
არ მინახავს და მენატრებოდა. როცა ჩემ გალიას მოადგებოდა
არტურის მსგავსი ვინმე, სისარულით წამოგიჭრებოდი, მსწ-
რაფლ დავეტაკებოდი ჰირით ან მეკრდით გალიას და იმედ-
გაცრუებული, გულ-დაწვევტილი მივეგდებოდი კუთხეში. არ-
ტური კი არ სჩანდა. მხოლოდ მას შეემლო ჩემთან თავისუფ-
ლად შემოსვლა; სხვები კი ჭირივით შემძულდა. ახლა სომ
ღონიერი ვიუავი და შემძლო არავინ შემომეგვა გალიაში.

მე არ მიუვარს ადამიანები. იმათ თითქოს უსწრაფათ ჩვენი ტანჯვა-ტყვეობა და ნახვაში ფულსაც იხდიან. ერთხელ ჰარიზში მიგვიყვანეს. კაი დრო გავიდა, რაც დას და არტურს დავშორდი. შეურიგდი ბედს და მხოლოდ სიკვდილს და მოველოდი მსხველად. იმ დროს წარმოდგენა გამართა ჰარიზში ერთმა მხეცების მწრთვნელმა; თან მოიყვანა ორი საკუთარი ლომი, რომლებთანაც არსეინად შედიოდა კალიაში და უწვალოდ სცემდა.

ჩვენ ჰატრონს შადა აღეძრა: მოინდომა ფულების მოგება და ის მწრთვნელი მოიწვია თავის ლომებით წარმოდგენის გასამართავად. როგორღაც ისე მოხდა, რომ წარმოდგენის დღეს ერთი ლომი მოჰკვდა. რადგან მწრთვნელს უთუოდ ორი ლომი უნდა ეჩვენებოდა ხალხისთვის და თავისი ნიჭი და მოსერხება,—მე მიერეს თავი იმის კალიაში. ამნაირად ჩვენ ორნი უნდა გამოვსულიყავით ხალხის წინაშე. შემაკდეს უცნობ ლომთან. როცა მოსადაბურდა და წარმოდგენა დაიწყო, შემოვიდა ჩვენთან კალიაში ჯამბაზი მწრთვნელი და რაღაც ბძახებით მოგვპართა. ხალხი აღტაცებული იყო საუცხოო სანახავებით.

ჯამბაზის ლომი ეოველივეს მორჩილებით ასრულებდა; მე კი არაფერი მესმოდა. წამერა ფეხი. გაებრახდი და ბუტბუტი დავიწეე. კიდევ მითხრა რაღაც, მაგრამ მაინც ვერ გავიგერა. მოთმინება-დაკარგულმა აიღო და რაც ძალი და ღონე ჰქონდა მათრახი შედ ჰირსე გამიტელაშუნა. სისხლი თქრიალით წამოვიდა კაკაწრულ წარბიდან. ერთი ავესთე, თვალებიდან ცეცხლი დავაფრქვიე და... თავი შევიკავე, უკან დავიხიე.

—მე შენ მოგიყვან ჩემ ჭკუაზე; გატარებ ჩემ სურვილზე!—
 დამიუვირა ჯამბაზმა და გაბრაზებით დამიწყო ცემა. მოთმი-

ნების ფიანლა ბივსო... მუსიკას უკრავუნ, ხალხი სმაურობს და ვაძას ღრიადლებს; გული დამწუდა:—მე დამამცირეს, ხალხი კი მსიარულობს! ერთი დავიდრიადლე, კბილები გამოვხანსე, კლანჭები მოვიმარჯვე, დავაცხრი ჩემს ჯაღათს, წავაქციე და ქვეშ ამოვიდე. არ ვიცი—რით გათავდებოდა საქმე. რომ ხალხში არ გამეგონა აღფერსიანი და ნაცნობი სმა:

—მარკის!—დამიევირა ვიღაც ნაცნობმა:—ნუთუ ეს შენა ხარ?

მე მარკისი მერქვა სასელად. ავწიე თავი და გავისედე... ჩემ წინ იღბა ჩემი მვირფასი, დაუვიწეარი არტური. როგორ გამოიცვალა! სულ ჭადარბ და სასე დანაოჭებული იყო. მე მოირბინა ჩემთან გალიაში. დევდემი უკანა ფესებზე და მოვესვიე. მომეფერა, მომიღერსა. ჩემ სიხარულს საზღვარი არ ჰქონდა და მსხვერპლი სრულიად დამბავიწედა. მე მზად ვიყავი არტურს გავეოლოდი. გავიდა გალიიდან და მანიშნა, რომ გავეოლოდი; მეც სიამოვნებით უკან დავედევნე. ხალხი შეშინდა, დაფრთხა; ასტედა ერთი აურზაური; მოცვივდენ მსახურნი, მესროლეს ეუღლი, მაწკალებს და ისეკ ჩემ გალიაში მიკრეს თავი.

მას შემდეგ არტური აღარ მინახავს. ამბობენ, რომ მწკრთნელი თურმე კარგად მივსილე, ასე რომ იქიდან ზირდაზირ სააკადემოუოში წავეყანათ. არტური კი ხალხში დამალულიყო. ჩემი მშვიდი, წენარი გამოსვლა გალიიდან ისე შიიღო ხალხმა, თითქოს მე იმათი შექმა ან დაგლეჯა მდომოდეს!..

მას შემდეგ შიძე ავად გავხდი ფილტვების ანაებით და უმატრონოდ ვკანკლებდი სიცხისაკან.

მოელი ორი ტყე გაუნძრევლად ვიწქე: თავის ადგება არ შექმდო, რომ წყალი დაძვლია. ღამ-ღამობით ვირთაგუები არ მასვენებდნენ: მესვეოდნენ და მებუნდნენ.

ჩემდა ბედად ჰატრონმა ჰატარა ფინია შემომიგდო კალია-ში, რომელიც ვირთაგუებს მიკერებდა. მე და ფინია დაუმე-კობრდით: მომეკვროდა და ისე იძინებდა. მისაროდა, რომ მარტო არ ვიუბავი. ძალე გამოვკეთდი. როცა სრულიად მოვრ-ჩი, მე და ფინია ჰატარა ბაღდებსავეთ ვეთამაშებოდით ერთ-მანეთს. ჩვენმა ჰატრონმა ამ მეკობრობით ისარკებლა,—შემო-საგლის წყაროდ გამოიუნა.

—გასამტერებელი მოვლენა! დიდი სასწაული!—ევი-როდა იგი ქუნაში და ეპატაქებოდა სამსუცემი უსაქმურ ხალხს.

—ნახეთ ლომის და ფინიას მეკობრობა! იაფად, სულ იაფად, ერთ აბაზად!

და ხალხიც განუწყვეტლივ მოდიოდა სამსუცემი; დაელო ხა-ხა და გამტერებით გვათვალიერებდა მე და ჩემ მეკობარს, თითქოს მეკობრობა არასოდეს არ ენახათ და ასეა ჰირვე-ლად სწერეტდნენ ამ საუცხოო მოვლენას.

ერთი წლის შემდეგ ფინია მოკვდა და ისევ მარტოა დავრჩი. ასეა უკვე დაბერებული ვარ; სადღაა ის სიღამაზე, რაც ასაღვანრობისას მამშვენებდა? ფაფარი თან-და-თან მცვივა და ვგრძნობ, რომ აღსასრულიც ძალე მოვა. როცა ფაფარი სულ გამოძვივა, ეს იმის ნიშანია, რომ შორს აღარაა სიკუ-დილი....

ლომმა თვალი გადაავლო ბნელ სამსუცემს, ამოიღო თა-

თები თავქვე და ნაღვლიანად ამოიხენება. დრო მსხვილი ცრემლი მოსწუდა ავალთაგან.

— როგორი სულელური აზრობააა ჩვენი ცხოვრება! — კვნესით წაიდუღუნა ლომმა და კედლისკენ მიბრუნდა.

ცივი ქარი თან-და-თან მატულობდა ტოვლის კორინტელს ათამაშებდა... უველგან სიცვიე და კაემანიმეფობდა...

ად. შითაიშვილი.

(დასასრული)

სოსო და ხელიკი

(იგავ-არაკი)

ერთხელ ხელიკი, ვაზაფხულის მზიანი დღით მოხიბლული, მზეზე იწვა და თბებოდა მითვლემილი, ვანაბული.

იქვე სოსო დაემუკავდა, ხელში ეტყრა წკებლა ვრძელი, ნახა ხელიკი, მიეპარა, კუდში სცაყა უცებ ხელი;

მაგრამ ხელიკი შეტორტმანდა, ჩაუტოვა კუდი ხელში და მოტკურსხლა თავ-პირ-მცვრევით, მსწრაფლ ამოჰყო თავი ხერელში....

სოსო უკან დაედევნა, მაგრამ რალას დააკლებდა,— ხელიკს ისეთი ციხე ედგა, რომ ის ველარ აიკლებდა.

და ვარედან ასე უთხრა:—კუდი რაცომ შემწირეთ, რად შეშინდი, მე მინდოდა მსოლოდ რომ დამეჭირეო!.

ხელიკმა უთხრა:— „კარგად ვიცი, დამიშენდი ჯოხს და ჩვასო, სჯობს რომ კუდი დამეკარგოს სუმილ დ თავის დაკარგვასო“!

••• სისარუდაძე.

საქართველოს
საქართველოს

ბიძია თომას ქოხი და

მონების განთავისუფლება

ველ დროში ამერიკის შეერთებულ შტატებში მემამულეები ძეტად უწუებოდ და შეუბრალებლად ექცეოდნენ მონა-ზანგებს.

საზოგადოებაში აქა-იქ კანისმოდა უკმაყოფილება, ეველასე უფრო ჩრდილოეთ შტატებში, სადაც უფრო ნაკლებად, ვიდრე სამხრეთში, ესაჭიროებოდათ ემების შრომა.

ქმდგე უფრო და უფრო მედგრად კანისმა სმები.

მწერალ ქალის, ჰარიეტ ბიჩერ სტოუს წიგნმა — „ბიძია თომას ქოხმა“ — უდიდესად ხელი შეუწყო ზანგების განთავისუფლებას.

ეველა გაფაციცებით ჰკითხულობდა ამ წიგნს, იქ აწერილ ზანგების ჩავერის ამბავს; ეველას გულის ჩიღრმემდე სწვდებოდა ამ წიგნში ცოცხლად გამოხატული სიუვარული, საწუბული ხალხის შებრალება.

ამ მშვენიერმა წიგნმა გაიტაცა საზოგადოება. ჩრდილო შტატებმა ერთხმად მოითხოვეს მონების განთავისუფლება. სამხრეთის შტატები წინააღმდეგნი გაუსდნენ და კანისზანსეს შეერ-

თებულ შტატების კავშირიდან გამოხსვლა. მათ შორის კანადა და ომი.

წრდილო შტატების საუკეთესო ახალგაზდობა ეწერებოდა ლაშქარში. უველანი შუად იუვენე შეეწირათ სიცოცხლე, რათა სამშობლო მხარეში მოესწიათ. სამარცხვინო მონობა.

ზანგების მსურველად დამცველ-მფარველად გამოვიდა სასო-კადო მოღვაწე აბრაამ ლინკოლნი, რომელიც შემდეგ პრეზიდენტად იყო არჩეული.

დიდი ომის შემდეგ სამხრეთ შტატების ჯარი დამარცხდა. მონებს თავისუფლება მიენიჭა. ეს მოხდა 1865 წელს.

ად. სრადიძე

ბიძია თომას ქოხის ავტორი
მარიერეტ ბიჩერ სტოუ

შ ა რ ა დ ა

(წარმოდგენილი დ. კლიოზიშვილის მიერ).

ერთი მარცვლი მოვაკლოთ,
რითაც ვბაახსობთ უკვლავთ;
იძას მიუბაბთ ან-ბანის
მეთოსე ასო ჩვენათ.

მერე შინაურ ცხოველის
სახელი გავეოთ შვასედა;
პირველი გამოვიუენოთ,
მეორე დავდოთ განსედა,

შემდეგ მკერდის ქვეშ რაცა სცემს,
თუ ასოს მოვეკლეჯთ თავშია,—
ერთად მივიღებთ საგანსა,
შესტრფის უოველი ბაჟშია.

მე-8 №-ში მოთავსებულ ვასტყანების და რეზუმეს ახსნა:

1. ასანთი,—
2. ტივი,—
3. ქორმა წიწილა წაიღო იძასის წიაწიასა.

9/166

მიიღება ხელის მოწერა 1917 წლისათვის.

დასურათებ ული საყმაწვილო ჟურნალი

წელიწადი **„ნაკადული“** წელიწადი შეტამბეთ. შეტამბეთ.

ჟურნალი „ნაკადული“ გამოვა ჩვეულებრივი პროგრამით, საგანგებოდ მოწვეულ სარედაქციო კომისიის ხელმძღვანელობით.

წარნალი გამომცემის თვეში ორჯელ

24 წიგნი „ნაკადულისა“ **12** წიგნი „ნაკადულისა“
მცირე წლოვანთათვის. მოზრდილთათვის.

ყოველი წიგნის პირველ გვერდზე იქნება მოთავსებული გამოჩენილ მხატვართა ნახატი.

ფასი ჟურნალისა: წლიურად ორივე გამოცემა—5 მან.—იმით თვის, ვინც ჟურნალს რედაქციაში მოიკითხავს, გაგზავნით კი 6 მან.—ნახევარ წლით—3 მან. გაგზავნით—3 მან. 50 კაპ. ცალ-ცალკე: მცირე წლოვანთათვის **24 წიგნი**—3 მან. გაგზავნით—3 მან. 50 კაპ. მოზრდილთათვის **12 წიგნი**—3 მან. გაგზავნით—3 მან. 50 კაპ. ფულის შემოტანა შეიძლება ნაწილ-ნაწილადაც.

ვსთხოვთ ხელის მომწერლებს, თუ ჟურნალი „ნაკადული“ არ მისდით, ერთი თვის განმავლობაში გვაცნობონ და ადრესის გამოცვლა დროზე შეგვატყობინონ. ადრესის გამოსაცვლელად—40 კ. შეიძლება მარკებით გამოიგზავნოს.

ხელის მოწერა მიიღება

თბილისში— „ნაკადულის“ რედაქციაში, ზუბალაშვილის სახლი, გოლოვინის პროსპ. №8. Редакция „Накадули“, Головинский пр. № 8. შემოსასვლელი დავითის ქუჩიდან, № 2. წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში, სასახლის ქუჩა; **ქუთაისში**—ისიდორე კვიციანიძისთან, მ. ყაუხჩიშვილთან და თ. მთავრიშვილთან. **ფოთში**—ლუდმილე მეგრელიძისთან. **ბათუმში**—ტროფიმ ინსარაძისთან ფოსტაში, ზ. სამსონ ყაზაიშვილთან—ქალაქის გამგეობაში. **თელავში**—ვანო პაატაშვილთან. **ახალციხეში**—კონსტანტინე გვარამაძისთან. **ბაქოში**—მეთოდე კაკაბაძისთან. **გორში**—ქეთევან ჯავახიშვილთან ღნინო ლომოურთან. **ჭიათურაში**—ივ. გომელაურთან. **ხონში**—მ. ი. ქავჭანიძისთან. **მიხაილოვოში**—გიორგი ნაკაშიძისთან. ოზურგეთში—სალომე ხუნდაძისთან, ლანჩხუთში მასწავლებელ ჯულელთან.

რედაქტორი ნინო ნაკაშიძე
გამომცემელი შ. პავლე იოსების-ძე თუმანიშვილი.